

Stockholm, den 8 november 2021

Remissvar på Energimarknadsinspektionens rapporter Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion samt Förslag till tillförlitlighetsnorm för Sverige (Dnr I2021/00006)

Svensk Solenergi tackar för möjligheten att lämna remissvar på rubricerade rapporter. Vårt svar avser rapporten *Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion* samt *Förslag till tillförlitlighetsnorm för Sverige*.

Sammanfattning

- Svensk Solenergi välkomnar de förändringar som föreslås eller är under införande för att underlätta för solel och innovativ teknik att delta på balansmarknaderna.
- Svensk Solenergi vill understryka vikten av att stödtjänster anpassas till solcellsanläggningar och till systemlösningar som exempelvis kan bestå av solceller, batterilager och elbilsladdning.
- Svensk Solenergi instämmer i vikten av att styrmedel är ändamålsenligt utformade och lämnar förslag till styrmedel som kan bidra till att solel i ökande utsträckning kan bidra till att stärka den svenska elförsörjningen.
- Svensk Solenergi tycker att solkraft ska beaktas när tillförlitlighetsnormen beräknas för Sverige i enlighet med metodbeskrivningen för ACER därför att solkraften har hög produktion relativt sin maxproduktion under hälften av tiden med nettoimport av el till Sverige.

Solelens möjligheter att bidra på balansmarknaden

I rapporten konstateras att de nuvarande villkoren för att delta i Svenska kraftnäts upphandlingar för frekvensrelaterade stödtjänster i många avseenden är utformade efter vattenkraftsproducenters förutsättningar. Därför är det välkommet med förändringar som underlättar för annan elproduktion och andra tekniker att bidra på marknaderna. Detta är särskilt angeläget i ett läge när solel, inklusive från storskaliga solcellsparker, vindkraft och lagringstjänster väntas öka kraftigt.

Det finns stora tekniska möjligheter för solcellsanläggningar med lämplig kraftelektronik att bidra med resurser som det ännu inte existerar stödtjänster för, såsom reaktiv effekt och automatisk spänningsreglering (även på natten) och frekvenshållning. De reella och ekonomiska förutsättningarna beror på hur tjänsterna och ersättningen för deltagande utformas. För solcellsanläggningar är framför allt nedreglering med snabba svarstider (FCR-D ned) aktuellt, men för system som inkluderar batterier och eventuellt även elbilsladdning, så är även snabba symmetriska produkter samt uppreglering lämpligt (FCR-N, FCR-D upp, FFR).

Synpunkter på förslag gällande balansmarknaderna

Svensk Solenergi välkomnar de förändringar som föreslås, eller redan är under införande, för att underlätta för solel och innovativ teknik att delta på balansmarknaderna och har följande synpunkter:

- Det är bra att minimikraven på minsta budstorlek för att delta i upphandling av frekvensåterställningsreserver (mFRR och aFRR) föreslås utvärderas kontinuerligt, men sänkningen bör påskyndas. Svenska kraftnät bör ansluta sig till de europeiska plattformarna så snart som möjligt, så att budstorleken sänks till 1 MW, i stället för att ansöka om undantag för att ansluta sig först 2024.
- Det är bra att Svenska kraftnät föreslås upphöra att ställa krav på symmetriska bud för FCR-N, men förändringen bör påskyndas. I stället har Svenska kraftnät beviljats undantag och får upphandla balanskapacitet uppåt och nedåt gemensamt fram till och med den 31 december 2023.
- Det är positivt att Svenska kraftnät föreslås se över förkvalificeringsprocessen för att delta i upphandlingen av frekvensstabiliseringsreserverna (FCR-N och FCR-D) respektive frekvensåterställningsreserverna (aFRR och mFRR) och även löpande utvärdera kravspecifikationerna. Kravet på att investeringen i nödvändig teknik måste vara gjord innan aktören kan få ansöka om att delta bör slopas.
- Det är bra att Svenska kraftnäts krav på kostnadsbaserade bud i FCR föreslås tas bort, vilket också Svenska kraftnät aviserat ska ske 1 januari 2022. Metoderna för prissättningen är specificerad för vattenkraftproduktion och går inte att direkt översätta till produktionsresurser som solkraft.

- I EI:s rapport föreslås att tillämpningen av pay as bid vid prissättning inom ramen för FCR-N och FCR-D bör utredas. Enligt Svenska kraftnät är målet att övergå till marginalprissättning under 2024, vilket vi välkomnar.

Ändamålsenliga styrmedel

I rapporten framhålls vikten av att styrmedel är ändamålsenligt utformade och inte i onödan påverkar elmarknadens funktion.

Solel och vindkraft är utmärkta komplement till varandra, eftersom de producerar el under olika säsonger och tider på dygnet. Med cirka 30 procent solkraft i förhållande till vindkraft skapas en jämn produktion under året till fördel för elsystemets funktion. Solel kan dessutom byggas ut snabbt i södra och mellersta Sverige där elbehovet är störst.

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har nyligen tagit fram en nationell strategi för vindkraft, och för att skapa möjligheter för solkraften att matcha vindkraftens utbyggnad bör motsvarande strategi tas fram för solkraft.

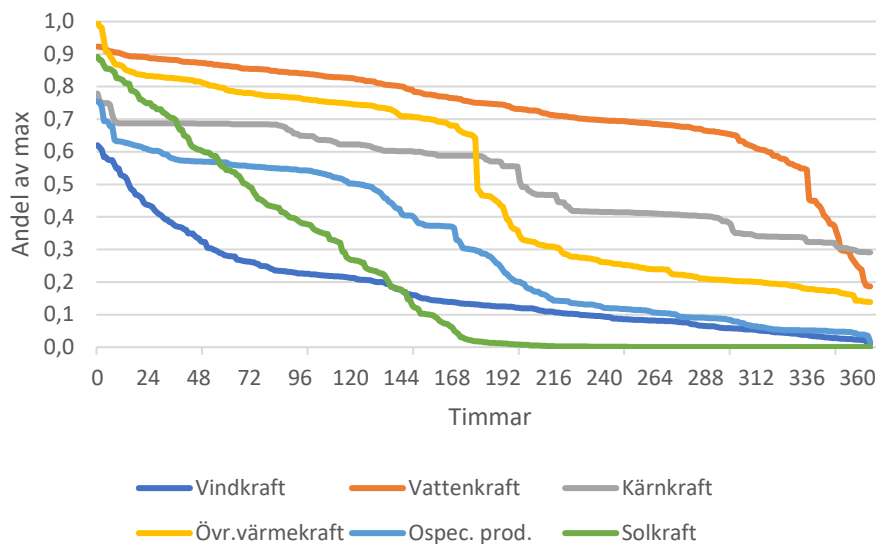
Utbyggnaden kan även underlättas genom att ta bort gränsen för energiskattebefrielse för egenanvänd solel, slopa kravet på att mikroproducenter ska vara nettoanvändare och möjliggöra fördelning av solelproduktion mellan flera byggnader.

Solcellsparker bör, i likhet med vindkraft, göras till ett riksintresse för att underlätta planering och skapa en tydlighet för elnätsbolagen att de behöver kunna hantera en stor mängd nya inmatningspunkter.

Synpunkter gällande beräkning av tillförlitlighetsnormen

I rapporten anses solenergi – med hänvisning till Svenska kraftnäts systemutvecklingsplan – inte kunna förbättra resurstillgängligheten. Det finns dock ingen djupare analys i Ei:s eller SvK:s rapport som talar för att det är uteslutande de mörkaste och kallaste timmarna som vi har ansträngd resurstillräcklighet. Figuren nedan visar produktion (sorterad) uttryckt som andel av maximal produktion under 2020 för respektive kraftslag i SvK:s elstatistik, för de (totalt 367) timmar då Sverige nettoimporterade. Av figuren framgår att under ungefär hälften av dessa timmar levererade solkraften (resten av importbehovet finns nattetid). Solkraften levererade dessutom under flera timmar närmare sin maxkapacitet än vad vind-, kärn- och ospecificerad kraft gjorde. Solkraften må stå för en liten del av Sveriges årliga elproduktion idag (ca 1 %), men utvecklingen pekar mot snart 5–10 %.

Dessutom beskrivs hur tillförlitligheten för solkraft ska beräknas enligt ACER-metoden. Det tyder på att solkraft förväntas inkluderas i beräkningsunderlaget när varje EU-nation ska beräkna sin tillförlitlighetsnorm. Därför anser Svensk Solenergi att solkraft ska beaktas när tillförlitlighetsnormen beräknas.

Sorterad produktion som andel av max för olika kraftslag under timmar med nettoimport av el till Sverige 2020 (Svenska kraftnät, Förbrukning och tillförsel per timme (i normalt) 2020).

Anna Werner, VD
Svensk Solenergi